

อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกรในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี อันประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดงตะเคียน บ้านหินไก่อีเชีย บ้านมะพร้าวสูง บ้านเด่นรัง บ้านป่าพริก บ้านน้ำพุบ้านปลักม่วง บ้านทุ่งโพ บ้านเนินพะยอม บ้านเกาะตาซัง บ้านทับเสลา บ้านหัวเขา บ้านกระซอน บ้านชลประทาน บ้านโรงสีใหม่ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามจากการสุ่มด้วยตัวอย่างจำนวน 100 ครัวเรือน ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย แนวคิด พฤติกรรม และนโยบายภาครัฐในการดำเนินงานของหน่วยงานใช้แก้ไขปัญหาความยากจน

กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินแบ่งออกเป็นผู้กู้ที่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเดียว กับผู้กู้ที่มีการกู้จากหลายแหล่ง ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของคุณสมบัติของผู้กู้ประกอบพฤติกรรมของผู้ให้กู้ที่จะส่งผลทำให้ผู้ให้กู้ไม่ได้รับเงินกู้คืน กล่าวคือ ก่อนที่จะให้กู้ยืมเงินผู้ให้กู้มิได้มีการสอบถามผู้กู้ว่ามีหนี้เดิมอยู่หรือไม่คิดเป็นร้อยละ 75.6 ซึ่งผู้กู้อ้อยละ 41 ยังคงเป็นผู้มีหนี้เดิมอยู่ ส่วนในกรณีที่มีการถามผู้กู้คิดเป็นร้อยละ 24.4 แต่เมื่อถามและทราบว่ามีหนี้สินเดิมอยู่ก็ยังไม่ให้กู้คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีเหตุผลหลักคือต้องการดอกเบี้ยคิดเป็นร้อยละ 80 ดังนั้นการที่ผู้ให้กู้มิได้คำนึงถึงศักยภาพการชำระหนี้ของผู้กู้โดยคำนึงแต่เพียงอัตราดอกเบี้ย อันนำมาสู่แนวนโยบายในการพักการชำระหนี้ของรัฐบาล ที่ให้ลูกหนี้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ย 2 ปีและในปีที่ 3 จ่ายเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ดังกล่าวในมิติผู้ให้กู้ อาจเกิดภาวะขาดทุนหรือเป็นหนี้สูญได้ ส่วนเกษตรกรก็จะถูกฟ้องร้องยึดทรัพย์เพราะไม่สามารถชำระหนี้ได้เช่นกัน

ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานีกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านถึงร้อยละ 84 ทำสัญญาเงินกู้คิดเป็นร้อยละ 100 และค้ำประกันด้วยบุคคลคิดเป็นร้อยละ 90.48 ซึ่งการค้ำประกันนั้นมีได้มีการจำกัดในส่วนของมูลค่าในการค้ำประกันไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการค้ำประกันจะเป็นกรณีที่ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระ ซึ่งการฟ้องร้องในทางกฎหมายจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะสามารถฟ้องร้องตามเอกสารได้ อันเป็นที่มาของการทำสัญญาเงินกู้นั่นเอง ดังนั้นเมื่อไม่สามารถทำการชำระหนี้ได้ก็ต้องถูกดำเนินคดีในทางกฎหมายต่อไป อย่างไรก็ตาม แนวทางเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดการเลื่อมล้ำในสังคมโดยมุ่งเน้นส่งเสริมเกษตรกรให้ยั่งยืนมาสู่แนวคิดของกองทุนและการจัดสวัสดิการโดยชุมชน อันเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดรูปแบบของกองทุนและการจัดสวัสดิการรูปแบบต่างๆในชุมชน ภายใต้แนวคิดที่ว่า 1 แนวความคิดเรื่องการรวมคนในชุมชนให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกัน เพื่อใช้ความต่างทางเศรษฐกิจเป็นทุนและเงื่อนไขในการดำเนินการ แนวคิดที่ 2 แนวความคิดการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินเพราะคนจนในชุมชนยังคงอยู่ในวงจรแห่งความยากจน จึงขาดแคลนเงินทุนเพื่อการลงทุน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้คนในชุมชนรวมกลุ่มออมเงินแล้วนำไปทำทุน ซึ่งเป็นทางออกแนวทางหนึ่งของการแก้ไขปัญหาความยากจน แนวคิดที่ 3 แนวความคิดในการนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยัน ประหยัด และ

ถูกต้องเพื่อให้ได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้ แนวคิดที่ 4 แนวความคิดในการลดต้นทุนในการครองชีพโดยการรวมตัวกันซื้อและขายสามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าในการอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิตได้ แต่ปัจจุบันหาอาจเป็นเช่นนั้นไม่ จึงทำให้การบริหารจัดการกองทุนมิได้เป็นไปตามแนวคิดและยังคงมิได้มีการลดคนที่ยากจนในชุมชนแต่อย่างใด

ในมิติการบริหารจัดการของผู้กู้และผู้ให้กู้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กู้ยืมเงินคิดเป็นร้อยละ 84 จำนวนเงินมากกว่า 100,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 72.6 โดยให้ใช้คืนเป็นตัวเงิน ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีผลผลิตทางการเกษตรก็จะต้องไปบริหารจัดการให้เป็นรูปของตัวเงินเสียก่อนจึงจะสามารถชำระหนี้ได้ ถึงแม้ว่าผู้กู้จะได้เงินมาแล้วและนำเงินไปใช้ปรับปรุงพื้นที่ในการเพาะปลูกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.7 ซึ่งผลตอบแทนจะได้เป็นพืชผลทางการเกษตร แต่กลับนำไปชำระหนี้โดยตรงไม่ได้ ดังนั้นในขั้นตอนดังกล่าวองค์กรผู้ให้กู้ยืมจึงควรมีมาตรการรองรับเพื่อลดภาระให้แก่ลูกหนี้ อันจะเป็นการส่งผลให้เจ้าหน้าที่ได้รับการชำระหนี้ครบเต็มตามจำนวน

นอกจากนั้นยังพบว่าผู้กู้ยืมเงินมิได้ใช้ในการทำเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะมีบางส่วนถูกใช้ไปในเรื่องของการชำระหนี้คิดเป็นร้อยละ 16.5 ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินต่อคิดเป็นร้อยละ 0.4 ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกคิดเป็นร้อยละ 1.8 ใช้ในการบริโภคในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 10.3 ใช้ในการศึกษาบุตรคิดเป็นร้อยละ 9.4 เป็นต้น ดังนั้นการกู้ยืมเงินของเกษตรกรมิได้เพื่อประกอบอาชีพแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีส่วนในเรื่องของการใช้เงินสำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆด้วย ซึ่งพบว่าการใช้เงินของเกษตรกรเป็นการใช้เงินที่ไม่ออกดอกออกผลหรือทำให้เกิดเงินได้ในการที่จะนำมาชำระหนี้ ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามแนวความคิดของพระคมสัน เจริญวงศ์ ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยกล่าวว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีภาระหนี้สินของครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น จะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคและอุปโภคเพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการมีภาระหนี้สินของครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นจะมีการใช้จ่ายต่างๆเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและครัวเรือน เช่น ซื้อรถจักรยานยนต์ ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือทำการเกษตร ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสที่หนี้สินให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การที่ผู้กู้ยืมยังคงมีค่าใช้จ่ายอื่นๆจึงถือได้ว่ามีโอกาสในการก่อหนี้เพิ่มขึ้น

ส่วนการชำระหนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 5,000 บาท (ประมาณ 60,000 บาทต่อปี) แต่มีค่าใช้จ่ายต่อปีอยู่ในช่วง 60,000 – 150,000 บาท และกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมากกว่า 100,000 บาท กลับยังคงชำระหนี้ตรงตามกำหนดระยะเวลาคิดเป็นร้อยละ 87 ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามนำเงินบางส่วนไปชำระหนี้คิดเป็นร้อยละ 16.5 เท่ากับเป็นการก่อหนี้ใหม่เพื่อนำมาชำระหนี้เดิม ซึ่งมีได้เป็นการลดภาระหนี้สินเกษตรกรแต่อย่างใด กลับเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นปัจจัยในการมีหนี้สินเพิ่มของเกษตรกร แต่อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าอาชีพเกษตรกรจะทำให้มีหนี้สินมากเพียงใดก็ตามแต่ผู้ตอบแบบสอบถามถึงร้อยละ 97 ไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพซึ่งเป็นผลมาจากอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี อันประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้านนั้นอยู่ในช่วงมากกว่า 60 ปีขึ้นไปประกอบกับเป็นเพศหญิงและมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา

5.2 สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกรในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานีพบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป เป็นเพศหญิง ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ เป็นหัวหน้าครอบครัว มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน รายได้ต่อเดือนของครอบครัวน้อยกว่า 5,000 บาท แต่มีค่าใช้จ่ายต่อปีอยู่ในช่วง 60,000 – 150,000 บาท และค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการเกษตร เพราะมีอาชีพเกษตรกรและประกอบอาชีพมาแล้วมากกว่า 15 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการปลูกพืชเพียงอย่างเดียว พืชที่ปลูกในพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ข้าว โดยไม่มีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม

ในส่วนของนโยบายภาครัฐในการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนพบว่า จากข้อมูลเฉพาะคุณสมบัติผู้กู้หรือเคยกู้ยืมเงินเพื่อทำการเกษตร ปัจจุบันผู้กู้ยืมเงินมีรายได้ต่อปีจากการเพาะปลูกต่ำกว่า 100,000 บาท โดยไม่มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้ แต่มีรายได้อื่นที่ไม่ใช่การเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ ในครอบครัวส่วนใหญ่มีทั้งผู้มีรายได้และไม่มีรายได้ โดยเป็นผู้ที่มีที่ดินในการทำการเกษตรหรือเลี้ยงสัตว์เป็นของตนเอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหนี้สินในครอบครัวมากกว่า 100,000 บาท โดยกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนเกี่ยวกับการทำเกษตร เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อปุ๋ย ซื้อพันธ์สัตว์ และซื้อยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีผู้กู้ยืมเงินบางรายมิได้กู้ยืมเงินเพื่อทำการเกษตร กล่าวคือ กู้ยืมเพราะเห็นว่าเงื่อนไขในการกู้ยืมเงินจูงใจ(ดอกเบี้ยต่ำ) มีเงินกู้เดิมมากจนทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพิ่ม เพื่อนำมาชำระหนี้เงิน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีหนี้สินมากแต่ก็เป็นสมาชิกขององค์กรออมทรัพย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เพราะเป็นเงื่อนไขของการให้กู้เงิน และไม่สามารถถอนเงินออกมาใช้ได้ ปัจจุบันมีเงินออมในองค์กรต่างๆ แต่ส่วนใหญ่เป็นประเภทที่ถอนมาใช้ในยามจำเป็นไม่ได้ และไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนข้อมูลแหล่งที่ให้กู้ยืมในส่วนของผู้ให้กู้ โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการกู้ยืมเงินจากผู้อื่น ผู้กู้ได้มีการกู้เงินมากกว่า 1 แหล่ง ซึ่งแหล่งเงินกู้ประกอบไปด้วยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ญาติหรือเพื่อน นายทุนเงินกู้นอกระบบ ผู้กู้ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด และเป็นทางการกู้ยืมเงินมากกว่า 100,000 บาท ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของคุณสมบัติที่ส่งผลทำให้ผู้ให้กู้ไม่ได้รับเงินกู้คืน กล่าวคือ ผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ก่อนที่จะทำการกู้ใหม่ยังคงมีหนี้เดิมค้างอยู่และจะไม่ถามผู้กู้ว่ามีหนี้เดิมอยู่หรือไม่ ในกรณีที่มีการถามผู้กู้ แต่เมื่อถามแล้วและทราบว่าผู้กู้มีภาระหนี้สินเดิมอยู่ก็ยังไม่ให้กู้ โดยมีเหตุผลหลักคือต้องการดอกเบี้ย

นอกจากนั้นในส่วนของการบริหารจัดการหนี้สินพบว่า ส่วนใหญ่กู้ยืมเป็นจำนวนเงินมากกว่า 100,000บาท โดยให้ใช้คืนเป็นตัวเงิน เมื่อผู้กู้ได้เงินมาแล้วจะนำเงินไปใช้ปรับปรุงพื้นที่ในการเพาะปลูกในทางเกษตรมากที่สุด นอกจากนั้นยังมีการนำไปชำระหนี้ค้างค้าง ให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินต่อ ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก ใช้ในการบริโภคในครัวเรือน ใช้ในการศึกษาบุตร เป็นต้น แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงชำระหนี้ตรงตามกำหนดระยะเวลา

จากสมมติฐานที่ว่าประชากรขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุนที่มาจากนโยบายภาครัฐ ประกอบกับในการบริหารกองทุนมักจะเป็นในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะมาจากบุคคลที่อยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ดังนั้น ระบบอุปถัมภ์จึงเข้ามามีบทบาทต่อการพิจารณาเงิน ส่งผลให้การบริหารจัดการมิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ และยังเป็นภาระหนี้สินให้แก่เกษตรกรบางรายอีกด้วย จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของการบริหารจัดการเงินกู้มิได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการแก้ไขความยากจนให้แก่เกษตรกรอย่าง

แท้จริง อันเนื่องมาจากการพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ซึ่งมีได้ค้ำถึงศักยภาพการชำระหนี้ ประกอบกับไม่มีระบบตรวจสอบการบริหารจัดการเงินกู้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะค้ำถึงแต่เพียงอัตราดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียว ดังกล่าวผู้ให้กู้้อาจเกิดภาวะขาดทุนหรือเป็นหนี้สูญได้ ส่วนเกษตรกรก็จะถูกฟ้องยึดทรัพย์เพราะไม่สามารถชำระหนี้ได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกรให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้นในส่วนของการรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรเพื่อเป็นการชำระหนี้แทนตัวเงิน
2. ควรมีการกำหนดวิธีการชำระหนี้ ซึ่งปกติจะใช้เฉพาะแต่แบบรายปีเพราะขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นควรมีการกำหนดให้เกษตรกรสามารถชำระหนี้ตามความสะดวก โดยสามารถชำระผ่านทางเคาน์เตอร์เซอร์วิสหรือระบบพร้อมเพย์ เป็นรายวัน รายเดือน รายสัปดาห์ เป็นต้น
3. ควรมีการกำหนดนโยบายในการตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินที่กู้ยืมว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งการกู้ยืมหรือไม่ และควรมีการกำหนดมาตรการในการบังคับเมื่อไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการก่อหนี้ของเกษตรกร
4. ควรมีการกำหนดนโยบายในการควบคุมการเพาะปลูก รูปแบบ และขั้นตอน เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในการประกันราคาผลผลิต
5. ควรมีการกำหนดนโยบายชำระหนี้โดยมิใช่หวังแต่เพียงให้ชำระเฉพาะดอกเบี้ยเหมือนโครงการพักชำระหนี้ แต่ควรมีการช่วยเหลือโดยการนำเงินที่เกษตรกรชำระเป็นดอกเบี้ย ไปหักในส่วนของเงินต้นเพื่อให้เงินต้นลดลง ส่งผลให้การชำระหนี้ของเกษตรกรนั้นได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง